

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ NGỌC BÍCH

**THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC CHỦ ĐỀ
“Ô NHIỆM MÔI TRƯỜNG” NHẪM PHÁT TRIỂN
NĂNG LỰC VẬN DỤNG KỸ NĂNG MÔI TRƯỜNG
CHO HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ**

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

THÁI NGUYÊN - 2020

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN THỊ NGỌC BÍCH

**THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC CHỦ ĐỀ
“Ô NHIỆM MÔI TRƯỜNG” NHẪM PHÁT TRIỂN
NĂNG LỰC VẬN DỤNG KỸ NĂNG MÔI TRƯỜNG
CHO HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ**

Ngành: Lý luận và Phương pháp dạy học bộ môn Sinh học

Mã số: 8140111

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC GIÁO DỤC

Cán bộ hướng dẫn khoa học: PGS. TS Nguyễn Văn Hồng

THÁI NGUYÊN - 2020

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả trong luận văn là hoàn toàn trung thực chưa từng được công bố trong một công trình khoa học nào khác.

Thái Nguyên, tháng 4 năm 2020

Tác giả luận văn

Nguyễn Thị Ngọc Bích

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo - PGS.TS Nguyễn Văn Hồng đã tận tình hướng dẫn, giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài luận văn. Nhân dịp này tôi cũng xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giáo thuộc bộ môn Sinh học hiện đại và giáo dục sinh học, khoa Sinh học - trường ĐHSP Thái Nguyên đã giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài luận văn của mình.

Tôi xin chân thành cảm ơn các thầy, cô giáo và học sinh trường THCS Nha Trang - TP. Thái Nguyên và trường THCS Phú Xá huyện Phú Bình, tỉnh Thái Nguyên đã hợp tác và giúp đỡ tôi trong quá trình thực hiện đề tài luận văn.

Tôi xin cảm ơn phòng Tài nguyên và Môi trường, sở Tài nguyên và Môi trường tỉnh Thái Nguyên, phòng Tài nguyên và Môi trường huyện Phú Bình đã cung cấp cho chúng tôi nhiều dữ liệu quý báu trong quá trình thu thập thông tin về môi trường tại địa phương.

Tôi xin chân thành cảm ơn sự giúp đỡ của bạn bè đồng nghiệp và người thân đã giúp đỡ tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài luận văn của mình.

Học viên

Nguyễn Thị Ngọc Bích

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	iii
LỜI CẢM ƠN.....	iv
MỤC LỤC	v
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC BẢNG	viii
DANH MỤC CÁC HÌNH	ix
MỞ ĐẦU	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	3
3. Đối tượng nghiên cứu và khách thể nghiên cứu	3
4. Nội dung nghiên cứu.....	4
5. Phương pháp nghiên cứu.....	4
6. Giả thuyết khoa học	5
7. Đóng góp mới của đề tài luận văn	5
8. Giới hạn và phạm vi nghiên cứu.....	5
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN	6
1.1. Cơ sở lý luận	6
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản	6
1.1.2. Đánh giá năng lực vận dụng kỹ năng môi trường của học sinh.....	16
1.1.3. Ý nghĩa của dạy học theo chủ đề.....	18
1.2. Cơ sở thực tiễn.....	20
1.2.1. Mục đích điều tra.....	20
1.2.2. Phương pháp điều tra.....	20
1.2.3. Đối tượng điều tra.....	20
1.2.4. Thời gian điều tra.....	20
1.2.5. Nội dung điều tra	21
1.2.6. Kết quả điều tra và bình luận.....	21
Kết luận chương 1	23

Chương 2: THIẾT KẾ VÀ TỔ CHỨC DẠY HỌC CHỦ ĐỀ “Ô NHIỄM MÔI TRƯỜNG” NHẪM PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC VẬN DỤNG KỸ NĂNG MÔI TRƯỜNG CHO HỌC SINH TRUNG HỌC CƠ SỞ.....	25
2.1. Giới thiệu nội dung chủ đề “Ô nhiễm môi trường”	25
2.2. Một số nguyên tắc cần đảm bảo trong dạy học một chủ đề	26
2.2.1. Nguyên tắc đảm bảo mối quan hệ biện chứng giữa dạy học và mục tiêu phát triển năng lực người học	26
2.2.2. Nguyên tắc đảm bảo sự thống nhất biện chứng giữa vai trò chủ thể tích cực, tự giác và độc lập của HS với vai trò chủ đạo của GV trong quá trình dạy học	26
2.2.3. Nguyên tắc đảm bảo sự phù hợp giữa nội dung dạy học và hình thức tổ chức dạy học	27
2.3. Quy trình rèn luyện năng lực vận dụng kỹ năng môi trường cho HS trong dạy học chủ đề “Ô nhiễm môi trường”	27
2.4. Quy trình thiết kế một chủ đề học tập	32
2.5. Thiết kế kế hoạch dạy học chủ đề “Ô nhiễm môi trường”	36
2.5.1. Kế hoạch dạy học tổng thể	36
2.5.2. Kế hoạch dạy học chi tiết chủ đề “Ô nhiễm môi trường”	36
Kết luận chương 2	39
Chương 3: THỰC NGHIỆM SƯ PHẠM	40
3.1. Mục đích thực nghiệm sư phạm.....	40
3.2. Nội dung thực nghiệm sư phạm.....	40
3.3. Phương pháp thực nghiệm.....	40
3.3.1. Chọn đối tượng và thời gian thực nghiệm sư phạm	40
3.3.2. Bố trí thực nghiệm sư phạm	41
3.3.3. Kết quả thực nghiệm sư phạm.....	46
3.3.4. Phân tích kết quả thực nghiệm sư phạm.....	52
Kết luận chương 3	55
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	56
TÀI LIỆU THAM KHẢO	57
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

STT	VIẾT TẮT	VIẾT ĐẦY ĐỦ
1	BCH	Ban chấp hành
2	GD&ĐT	Giáo dục và Đào tạo
3	GDMT	Giáo dục môi trường
4	GV	Giáo viên
5	HS	Học sinh
6	MT	Môi trường
7	PPDH	Phương pháp dạy học
8	SGK	Sách giáo khoa
9	STN	Sau thực nghiệm
10	THCS	Trung học cơ sở
11	TrTN	Trong thực nghiệm
12	TTN	Trước thực nghiệm

DANH MỤC BẢNG

Bảng 1.1. Năng lực vận dụng kỹ năng môi trường của học sinh	17
Bảng 1.2. Kết quả điều tra số lượng GV đã được tham gia khoá học.....	21
Bảng 1.3. Kết quả điều tra nhận thức của GV về vai trò của dạy học	22
Bảng 1.4. Kết quả điều tra nhận thức của GV về sự cần thiết vận dụng.....	22
Bảng 1.5. Kết quả điều tra thực trạng vận dụng dạy học theo chủ đề.....	22
Bảng 1.6. Kết quả điều tra những khó khăn gặp phải của GV khi vận dụng....	23
Bảng 2.1. Nội dung và các yêu cầu cần đạt.....	25
Bảng 2.2. Rubric đánh giá năng lực vận dụng kỹ năng môi trường của HS.....	35
Bảng 3.1. Kết quả khảo sát năng lực vận dụng kỹ năng môi trường của HS	46
Bảng 3.2. Kết quả đánh giá năng lực vận dụng kỹ năng môi trường của HS	47
Bảng 3.3. Kết quả đánh giá năng lực vận dụng kỹ năng môi trường của HS	48
Bảng 3.4. Kết quả xin ý kiến tham vấn	50
Bảng 3.5. Kết quả khảo sát xin ý kiến HS về hình thức tổ chức dạy học chủ đề “Ô nhiễm môi trường”	51

DANH MỤC CÁC BẢNG

Hình 1.1. Ba mục tiêu của GDMT	10
Hình 1.2. Mô hình tiếp cận tích hợp tổng thể GDMT trong dạy học.....	14
Hình 3.1. Biểu đồ so sánh mức độ tiến bộ về năng lực vận dụng kỹ năng	49

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

1.1. Xuất phát từ định hướng về đổi mới phương pháp giáo dục và đào tạo ở nước ta trong giai đoạn hiện nay

Định hướng đổi mới phương pháp giáo dục và đào tạo ở nước ta trong giai đoạn hiện nay đã được xác định trong Nghị quyết Hội nghị BCH Trung ương Đảng cộng sản Việt Nam lần thứ 8, khóa XI về đổi mới căn bản và toàn diện GD&ĐT và đã được thể chế hóa trong Luật giáo dục của nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam.

Luật Giáo dục của nước ta đã ghi rõ: “Phương pháp giáo dục phổ thông phải phát huy tính tích cực, tự giác, chủ động, sáng tạo của học sinh, phù hợp với đặc điểm của từng lớp học, môn học, bồi dưỡng phương pháp tự học, rèn luyện kỹ năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn, tác động đến tình cảm, đem lại niềm vui, hứng thú học tập cho học sinh”[13].

Như vậy, đổi mới phương pháp giáo dục và đào tạo nhằm nâng cao chất lượng giáo dục, khơi dậy và phát huy tiềm năng của con người, phát triển giáo dục toàn diện, đào tạo ra những lớp người năng động, sáng tạo để thích ứng trong mọi hoàn cảnh là hết sức quan trọng. Cho nên, tiếp cận các mô hình dạy học mới, các phương pháp và biện pháp cùng các hình thức tổ chức dạy học tích cực là một trong những giải pháp hữu hiệu nhằm hình thành và phát triển năng lực cho HS.

1.2. Xuất phát từ yêu cầu cần đạt khi dạy chủ đề “Ô nhiễm môi trường” theo chương trình giáo dục phổ thông

Yêu cầu cần đạt khi dạy chủ đề “Ô nhiễm môi trường” đã được ghi rõ trong Chương trình giáo dục phổ thông [3]. Cụ thể là:

- Nêu được khái niệm ô nhiễm môi trường. Trình bày được sơ lược về một số nguyên nhân gây ô nhiễm môi trường (ô nhiễm do chất thải sinh hoạt và